

Ovo je govor o stanju naše Unije!

Poštovana gđo. predsjednice,

U svom ste govoru o stanju Europske unije izjavili da se „Europa bori“. Obrana, konkurentnost i nove geopolitičke napetosti čine se neizbježnima u današnjem vremenu. Pozvali ste nas u bitku, ali za što? Sudeći prema vašem govoru pozvali ste nas da se „borimo za naše vrijednosti i demokraciju“. Naravno, Unija je izgrađena na ljudskim pravima, slobodi, demokraciji, jednakosti i vladavini prava. Te su vrijednosti temelj našeg identiteta, ali držimo li ih se zaista?

Ako pogledamo što se događa u nekim državama članicama EU, čini se da ih se ne držimo. Orbánova administracija nastavlja podrivati vladavinu prava, potiskivati prava LGBTQ+ zajednice i potkopavati neovisnost medija u Mađarskoj. U Slovačkoj Fico pojačava kontrolu nad pravosuđem i medijima te istovremeno napada organizacije civilnog društva. Čak i jedna od osnivačica Europske unije, Njemačka, ograničava slobodu izražavanja i okupljanja na propalestinskim prosvjedima gdje se prosvjednici suočavaju s policijskim nasiljem.

Bugarska iza svoje demokratske fasade skriva duboko ukorijenjene probleme upravljanja. Sedam parlamentarnih izbora u 5 godina i izlaznost ispod 50% nisu uspjeli donijeti nikakve značajne političke promjene. Baš na dan kada je Bugarska dobila zeleno svjetlo za uvođenje eura, proeuropski liberalni gradonačelnik Varne uhićen je pod optužbama za korupciju. Dok je Europa šutjela, javnost je izašla na ulice kako bi branila vladavinu prava.

Ovi primjeri demokratskog nazadovanja nisu specifični za pojedine zemlje članice, već predstavljaju mnogo veći izazov. Pokazuju kako je europska integracija proces koji je u tijeku i ne završava članstvom zemlje u Uniji. To nas dovodi do sljedećih pitanja: Jesmo li doista demokratski uzor kakvim se pretvaramo da jesmo? Možemo li vjerodostojno zahtijevati od zemalja kandidatkinja da se savršeno usklade s demokratskim pravilima prije ulaska u Uniju ili imamo previsoke standarde? Dok su reforme potrebne njihovim institucijama i procedurama, njihovi građani nam pokazuju gdje leži srž demokracije: u preuzimanju odgovornosti i hrabrom djelovanju.

Demokracija postoji samo kada je ljudi njeguju, brane i jačaju svojim odabirima i žrtvama. Upravo kao što to čine hrabri građani Ukrajine koji se već više od 3 godine odupiru ruskoj agresiji ili prosvjednici u Gruziji u kojoj je pritvoreno preko 400 ljudi zbog protestiranja protiv lažiranih izbora i represivnih zakona. Među njima su ljudi poput Mzije Amaghlobeli, novinarka koja je izdržala 38-dnevni štrajk glađu u znak prosvjeda protiv vlastite presude. Njezina priča samo je jedna od priča mnogih ljudi koji i dalje riskiraju sve za bolju i europsku budućnost.

U Srbiji su ljudi shvatili da korupcija može biti smrtonosna nakon urušavanja nadstrešnice na željezničkom kolodvoru u Novom Sadu kada je poginulo 16 ljudi. Pomisao „Mogao je biti bilo tko od nas“ usadila je novi strah u građane. Studenti su izašli na ulice braneći temeljne europske vrijednosti čak i izvan granica EU. Podrška demokraciji među generacijom Z u Srbiji raste što je u suprotnosti s većinom zemalja EU u kojima podrška demokraciji pada. Nada se

može pojaviti čak i iz zemalja kandidatkinja i biti primjer kako vjera u demokraciju može preživjeti sve nedaće, ali joj je potrebna Vaša podrška!

Hrabrost Ukrajinaca, Gruzijaca, Srba i mnogih drugih Europljana trebala bi biti poziv Uniji da se trgne: vrijeme je da prestanemo samo govoriti o svojim vrijednostima i da počnemo djelovati u skladu s njima. Ako je demokracija temeljna vrijednost EU, trebala bi biti i temeljni prioritet unutar granica i izvan njih. Svaki put kada toleriramo narušavanje demokracije unutar Unije, izdajemo vlastite principe, ali i one države i ljude koji polažu svoje nade u EU. Kako možemo tražiti od zemalja kandidatkinja da podržavaju vrijednosti koje sami ne uspijevamo braniti?! Kako im možemo ne pomoći?! Zanemarujući demokraciju, riskiramo gubitak našeg kredibiliteta i integriteta. Da bismo ostali vjerni onome što jesmo, Uniji koja tvrdi da utjelovljuje slobodu i pravdu, demokracija ne smije biti sporedna. Demokracija zasigurno nije sporedna za mlade ljude iz cijele Europe koji su se okupili u Budimpešti kako bi prisustvovali Povorci ponosa u lipnju 2025. godine unatoč njegovoj zabrani. Nije ni za mlade ukrajinske vojnike koji umiru braneći je, niti za Gruzijce i Srbe koji i dalje prosvjeduju za nju.

Poštovana gđo. predsjednice, dopustite nama, mladima, da u Vaš govor o stanju Unije dodamo odlomak koji nedostaje:

„Europska unija je okružena stalnim podsjetnicima na važnost vlastitih vrijednosti koje se dovode u pitanje ako se ne poštuju. Ako demokracija nazaduje unutar naše Unije, nazadovat će i zamah promjena i demokratske obnove izvan nje. Proširenje Unije nije milosrđe, niti je jednostrano. Ako se provede ispravno, osnažuje nas i može nam pomoći vratiti demokraciju tamo gdje joj je mjesto: na vrh dnevnog reda. Demokracija je naš identitet. Sljedećim generacijama i onima koji teže biti dio Europske unije dugujemo ostati vjerni našim vrijednostima i prenositi ih dalje. Ne možemo dopustiti da se samo nove generacije za njih bore. Mi, građani i države članice Europske unije, moramo biti primjer, predvoditi riječima i djelima. Borimo se za demokraciju i preplavimo naše regije, gradove, naše srednje škole, dnevne boravke i radna mjesta nadom u demokraciju.“

Ovaj je članak napisalo 18 mladih ljudi iz 13 europskih zemalja na hrvatskom otoku Cresu tijekom „Ljetne škole Cres“ 2025. godine (<https://summerschool.oegfe.at>).

(Autori: Vlad Adamescu, Jon Avdija, Damir Dizdarević, Laura Constanze Füsselberger, Nuria González López, Sophie Holler, Marie Kinsky, Leona Knežević Mužić, Paula Oliver Llorente, Ani Natchkebia, Beatrice Pirri, Emila-Lilia Petrova, Theresa Rauch, Sara Tanakoska, Ioannis Voskidis, Lara Wagner, Isa Zuhrić)